

Verdenskongress om atomvåpentrusselfen

USA, verdens mektigste atomvåpenstat, var samlingssted for verdenskongressen til International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW) i mai.

Fire studenter og to leger fra Norske leger mot atomvåpen deltok på kongressen Summit for survival. Noe av det mest foruroligende som ble tatt opp, var USAs nye Nuclear Posture Review som ble lagt frem for Kongressen i januar.

Ny strategi i USA

Dokumentet avslører en offensiv atomvåpenstrategi som verden ikke har sett maken til, selv ikke under den kalde krigen. USA kan være villige til å bruke atomvåpen mot stater som ikke selv har slike våpen, i tillegg til å ta i bruk små atomvåpen, såkalte «mini-nukes». En slik strategi kan senke terskelen for bruk betydelig, noe som er svært skremmende, spesielt når man tenker på at en «mini-nuke» har like stor sprengkraft som Hiroshima-bomben.

Sikring av spaltbart materiale er et annet viktig tema som stadig er aktuelt. USA har

gjort en innsats for å hjelpe Russland å sikre enorme og uoversiktlige lagre. Det fremkom imidlertid på konferansen at det dessverre er bevilget mindre penger til dette, selv om svært mye opprydding og sikringsarbeid ennå står ugjort.

India og Pakistan

Faren for bruk av atomvåpen i konflikten mellom India og Pakistan er overhengende, og dette var selvfølgelig også tema på konferansen. Våre kolleger i denne regionen fortalte om et enormt behov for informasjon om atomvåpen. Befolkningen der har ikke tilstrekkelig kunnskap til å danne en opinion mot atomvåpen. IPPNW fikk nobelprisen i 1985 for sitt informasjonsarbeid om medisinske og samfunnsmessige virkninger av atomvåpen, men her har vi ennå mye ugjort.

Norske leger mot atomvåpen er del av en internasjonal organisasjon, International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW). IPPNW har avdelinger i over 60 land og har ca. 160 000 medlemmer.

– *Kristin Alise Jakobsen, Norske leger mot atomvåpen*

Siste søvntimer viktig for motorisk læring

De siste timene av nattesøvnen betyr mest for utviklingen av motoriske ferdigheter. Funnet kan få betydning for tilrettelegging av treningsprogrammer både for syke og friske personer.

Det viser en undersøkelse fra Harvard-universitetet i USA som er publisert i tidsskriftet *Neuron* (1).

Stor forbedring

Det har lenge vært kjent at musikere, dansere og idrettsutøvere blir bedre til å utføre oppgavene de har lært seg, etter en god natts søvn. Men det er første gang en undersøkelse viser at forbedringene er relatert til den søvnen som finner sted de siste timene før oppvåkningen, den såkalte fase-2-NREM-søvnen.

Forskerne vurderte den motoriske forbedringen, målt ved tempo og nøyaktighet, hos 62 høyrehendte personer som lærte å taste tall med venstre hånd i en bestemt rekkefølge på et tastatur. Gruppen som gjentok oppgaven etter 12 timer samme dag hadde ingen fremgang. Gruppene som ble testet igjen etter 24 timer og en natts søvn, forbedret ferdighetene med ca. 20 %. Størst forbedring hadde forsøkspersonene som hadde mest utbytte av den siste søvnfasen.

Sover for lite

Undersøkelsen konkluderer med at ferdighetslæring ikke bare er søvnavhengig, men

også søvnfaseavhengig: – Funnet kan få betydning for tilretteleggingen av trenings- og opplæringsprogrammer på en rekke områder, for eksempel innen sport og spill og innen rehabilitering av pasienter med skader i nerve- og muskelsystemet. Undersøkelsen bekrefter at all innlæring av nye aktiviteter avhenger av søvn før maksimalt utbytte kan oppnås, skriver artikkelforfatterne.

– Det moderne livets erosjon av søvntid kan redusere hjernens potensial for læring, uttaler førsteforfatter Matthew Walker til National Institute of Mental Health (NIMH) i USA.

Instituttet peker på at søvnlengden er blitt redusert fra 8,5 til 6,5 timer på 50 år, og at skadevirkninger på grunn av søvnmangel er blitt dokumentert i en rekke studier. Søvn-mangel gjør oss ikke bare mer uopplagt, men ifølge undersøkelsen mindre mottakelig for lærdom, blir det presisert.

– Resultatene kan også forklare hvorfor små barn trenger så mye søvn. Deres intensive læring kan øke hjernens behov for store mengder søvn, sier Walker.

– *Tom Sundar, Tidsskriftet tom.sundar@legeforeningen.no*

Litteratur

1. Walker MP, Brakefield T, Morgan A, Hobson JA, Stickgold R. Practice with sleep makes perfect: sleep-dependent motor skill learning. *Neuron* 2002; 35: 205–11.

Tvangsmulkt fra Helsetilsynet

Regjeringen foreslår at Statens helse-tilsyn skal kunne ilegge tvangsmulkt til sykehus som ikke følger pålegg om å rette på avvik innen en fastsatt tid.

Helsedirektør Lars E. Hanssen håper at forhold blir rettet før det er nødvendig med varsel om pålegg og tvangsmulkt. Mulktens størrelse har ikke vært diskutert, men ifølge Hanssen skal den være så stor at det ikke skal lønne seg å overse pålegg om å rette på avvik.

Global innsats av norske forskere

Universitetet i Oslo og Folkehelseinstituttet har inngått et forskningssamarbeid, GLOBINF, der målet er å bidra til å bekjempe fattigdomsrelaterte sykdommer som HIV/AIDS, tuberkulose og hjernehinnebetennelse.

17 forskningsprosjekter inngår i samarbeidet. Blant disse er forskning om forebygging av HIV-smitte fra mor til barn ved fødselen og ved amming, forskning om nye vaksiner mot tuberkulose og kartlegging av epidemier med meningokokksykdom i Afrika. Et prosjekt er konsentrert om hvordan tuberkulose, HIV/AIDS og seksuelt overførbare sykdommer kan virke sammen i befolkningen og forsterke smittespredningen.

2. september arrangerer GLOBINF et åpent seminar *Global helseforskning – Norges rolle*. Mer informasjon: www.med.uio.no/tematisk/globinf/

Nye forskrifter for tuberkulosekontroll

I nye forskrifter oppheves rutinemessig tuberkulosekontroll av lærere, personer knyttet til barneomsorg, helsepersonell, sjøfolk og militært personell. Den gamle ordningen erstattes med obligatorisk undersøkelse av personer som har oppholdt seg i land med høy forekomst av tuberkulose og som skal ha stillinger i helse- og sosialtjenesten, lærerstiller og stillinger innen barneomsorg. Obligatorisk undersøkelse av asylsøkere, flyktninger og andre fra land med høy forekomst av tuberkulose og som skal oppholde seg i Norge i mer enn tre måneder, intensiveres.